

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት

የሰበር መዝገብ ቁጥር - 252106

ቀን -30/03/2017/9/ም

ዳኞች - ሽመክት አስፋ

እንዳሻው አዳነ

አለማየሁ ሹናራ

ተናኚ ጥላሁን

ዘውዲቱ ታደሰ

አመልካች - ህዳሴ ቴሌኮም አክሲዮን ማህበር ነገረ ፈጅ ብርሃኑ መንገሻ ቀረቡ

ተጠሪ - አቶ ዳዊት ጂሬኛ አልቀረቡም

መዝገቡ ለዛሬ የተቀጠረው ለምርመራ ስለሆነ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

ጉዳዩ የተጀመረው በምስራቅ ወለጋ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሲሆን የአሁኑን አመልካች ተከላኝ የአሁኑን ተጠሪ ከላሽ የነበሩ ሲሆን ከላሽ ባቀረቡት ክስ በተከላኝ መስሪያ ቤት ሲሰሩ በመዝገብ ቁጥር 56212 ተከለው ከተለያዩ ወጪዎች ጋር ብር 65,160.19 (ስልሳ አምስት ሺህ አንድ መቶ ስልሳ ብር ከአስራ ዘጠኝ ሳንቲም) የተወሰነባቸውና ለዚህም ማስፈጸሚያ እንዲሆን የብር 107,591.38 (አንድ መቶ ሰባት ሺህ አምስት መቶ ዘጠና አንድ ብር ከሰላሳ ስምንት ሳንቲም) አክሲዮን ድርሻቸው ላይ ጨረታ የወጣ ቢሆንም የሚገዛ ሰው በመታጣቱ ካላቸው የአክሲዮን ድርሻ ላይ ብር 65,160.19 (ስልሳ አምስት ሺህ አንድ መቶ ስልሳ ብር ከአስራ ዘጠኝ ሳንቲም) ተቀንሶ የተከፈለ ስለሆነ ቀሪው የብር 42,631.19 (አርባ ሁለት ሺህ ስድስት መቶ ሰላሳ አንድ ብር ከአስራ ዘጠኝ ሳንቲም) አክሲዮን ድርሻ በገንዘብ እንዲከፈለኝ በማለት ክስ ያቀረቡ ሲሆን

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም!

ይህም ክስ ለተከላሽ ደርሶ ተከላሽ የተሻሻለ መልሳቸውን አቅርበዋል የመልሳቸውም ይዘት ከላሽ በተከላሽ ድርጅት ውስጥ የአክሲዮን ድርሻ ያላቸው ሲሆን ይህንንም የአክሲዮን ድርሻ በንግድ ህጉ መሰረት በየአመቱ በድርሻቸው መጠን መክፈል፣ ለ 3ኛ ወገን ማስተላለፍ እና በጨረታ መሸጥ እንጂ ማህበሩ መክሰሩን አውጆ ባልፈረሰበት ሁኔታ ከላሽ ያለውን የአክሲዮን ድርሻ በገንዘብ ተቀይሮ እንዲከፈላቸው የመጠየቅ መብት የሌላቸው በመሆኑ ክሱ ውድቅ ሊሆን ይገባል በማለት የተሻሻለ መልሳቸውን አቅርበዋል።

ፍርድ ቤቱም ከላሽ ከተከላሽ ማህበር ውስጥ ብር 42,631.19 (አርባ ሁለት ሺህ ስድስት መቶ ሰላሳ አንድ ብር ከአስራ ዘጠኝ ሳንቲም) ያላቸው መሆኑን ተከላሽ አምነዋል። በህገ መንግስቱ አንቀጽ 40 መሰረት ባለንብረት በንብረቱ የመጠቀም መብት ያለው በመሆኑ ተከላሽ በቆጠቡት ገንዘብ ለመጠቀም የሚከለክላቸው ነገር ስለሌለ ተከላሽ ለከላሽ የቆጠቡትን ብር 42,631.19 (አርባ ሁለት ሺህ ስድስት መቶ ሰላሳ አንድ ብር ከአስራ ዘጠኝ ሳንቲም)፣ የዳኝነት ክፍያ ብር 1,593.00 (አንድ ሺህ አምስት መቶ ዘጠና ሶስት ብር)፣ የጠበቃ አበል 15 በመቶ፣ የተለያዩ ወጪዎች ብር 500 (አምስት መቶ ብር) እንዲከፍሉ በማለት ውሳኔ ሰጥቷል። በዚህም ቅር በመሰኘት ተከላሽ ወይም የአሁን አመልካች ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ያቀረቡ ሲሆን ፍርድ ቤቱም የቀረበውን የይግባኝ አቤቱታ አያስቀርብም በማለት ሰርዞታል።

የአሁን አመልካች በዚህ ቅር በመሰኘት ለዚህ ሰበር ሰሚ ችሎት በቀን 01/12/2015 አ.ም የተፃፈ አቤቱታ አቅርበዋል። ይዘቱም በአዋጅ ቁጥር 1243/2013 የንግድ ህግ አንቀጽ 473(1)(ሐ) ከተከፈለው 3/4ኛው ከቀነሰ ማህበሩ እንደሚፈርስ የሚደነግግ ሲሆን የስር ፍ/ቤቶች በሰጡት ውሳኔ መሰረት አመልካች ክፍያዎችን የሚፈጽም ከሆነ አክሲዮን ማህበሩ በጤናማ ሁኔታ የሚገኝ ቢሆንም በሕጉ መሰረት የሚፈርስ ከመሆኑም በላይ ውሳኔውን እንደምሳሌ (precedent) በመውሰድ ሌሎች በአክሲዮን በተቋቋሙ ኩባንያዎችን ህልውና አደጋ ላይ የሚጥል በመሆኑ ሊታረም ይገባል። እንዲሁም ከአንቀጽ 473 እስከ 491 እና በአመልካች መተዳደሪያ ደንብ አንቀጽ 28 እና 29 ድንጋጌዎች መሰረት አክሲዮን ማህበር በምን ሁኔታ እንደሚፈርስና ውጤቱ ምን እንደሆነ የሚደነግግና ተቀንሶ ቢከፈል ማህበሩ የሚፈርስና ማህበሩ ቢፈርስ በንግድ ሕጉ አንቀጽ ከ 483 እስከ 485 መሰረት የተደነገጉትን የገንዘብ ጠያቂዎችን መብት ጥበቃ የሚቃረን ነው። በመሆኑም የስር ፍ/ቤቶች አግባብ ካለው ሕግ ጋር ሳይመረምሩ አክሲዮኑ በገንዘብ ተቀይሮ ሊከፈለው ይገባል በማለት የሰጡት ውሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት ነው። ተጠሪ በአመልካች ድርጅት ውስጥ አክሲዮን በመግዛት ያፈሩት ንብረት ምንም እንኳን ሕገ መንግስታዊ መብት ቢሆንም ዝርዝር አፈጻጸማቸው ግን በንግድ ሕግ እና ተጠሪ ወደውና ፈቅደው በአፀደቁት የመተዳደሪያ ደንብ ነው። ይሁን እንጂ የስር ፍርድ ቤቶች አግባብነት የሌለውን ህግ በመጥቀስ ውሳኔ መስጠታቸው መሰረታዊ የህግ ስህተት ስለሆነ ሊሻር ይገባል በማለት አቤቱታቸውን አቅርበዋል።

ይህ ሰበር ችሎትም የቀረበውን የሰበር አቤቱታ ከስር ፍርድ ቤቶች ውሳኔ ጋር አጣምሮ በመመርመር ተጠሪ በአመልካች ማህበር ውስጥ አላቸው የተባለው የብር 42,631.19 (አርባ ሁለት ሺህ ስድስት መቶ ሰላሳ አንድ ብር ከአስራ ዘጠኝ ሳንቲም) አክሲዮን ድርሻ በገንዘብ ተቀይሮ አመልካች ለተጠሪ እንዲከፍሉ መወሰኑ

ህጉን የተከተለ አይደለም በሚል የቀረበውን ቅሬታ ለማጣራት ያስቀርባል የተባለና ይህም ለተጠሪ የደረሰ ቢሆንም ተጠሪ መልሳቸውን ያላቀረቡ በመሆኑ መልስ የማቅረብ መብታቸው በፍ/ብ/ስ/ህ አንቀፅ 199 መሰረት ታልፏል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ በተገለፀው መሰረት በመጠቃለሉ እኛም ለሰበር ቅሬታ መነሻ የሆነውን ፍርድ፣ በግራ ቀኙ በኩል የቀረበውን ክርክር ከሰበር ማስቀረቢያ ነጥብ አንፃር ተጠሪ በአመልካች ማህበር ውስጥ ያላቸው ብር 42,631.19 አክሲዮን ድርሻ በገንዘብ አመልካች ለተጠሪ እንዲከፍሉ የመወሰኑ አግባብነት በጭብጥነት ይዘን አግባብነት ካላቸው የህግ ድንጋጌዎች ጋር አገናዝቦን እንደሚከተለው መርምረናል።

መርምረን እንደተረዳነው ከሆነ የተጠሪ የዳኝነት ጥያቄ በአክሲዮን ማህበር ውስጥ ያለው ድርሻ ብር 107,591.38 ሲሆን ከዚህ ውስጥ ለማህበሩ ብር 65,160.19 ተቀንሶ ተከፍሏል ቀሪ ብር 42,631.19 ስለሚቀር ይህ ገንዘብ እንዲሰጠኝ የሚል ነው። አመልካች ገንዘቡን ለተጠሪ ከክፈለን ከ 3/4ኛ በታች ስለሚሆን ማህበሩን ማፍረስ ስለሚሆን ገንዘቡን ልንከፍል አንችልም በማለት ተከራክረዋል። የስር ፍርድ ቤት ተጠሪ በማህበሩ ውስጥ ያለውን ድርሻ መውሰድ ህገ መንግስታዊ መብቱ ስለሆነ አመልካች እንዲከፍል ሲል ወስኗል። የአመልካች ቅሬታ ለተጠሪ ገንዘብን የምንከፍል ከሆነ $\frac{3}{4}$ ከቀነሰ ማህበሩ እንዲፈርስ የሚያደርግ ስለሆነ ማህበሩ መፍረሱ በሌሎች 3ኛ ወገኖች ላይ ጉዳት የሚያመጣ ስለሆነ ለተጠሪ እንዲከፈል መወሰኑ አግባብ አይደለም በማለት የንግድ ህግ አንቀፅ 473(1)(ሐ) ጠቅሰው ይከራከራሉ። የተሸሻለው የንግድ ህግ አዋጅ ቁጥር 1243/2013 አንቀፅ 473(1)(ሐ) ስር ማህበሩ የዋና ገንዘቡን ሶስት አራተኛ በኪሳራ ሲያጣ ማህበሩ እንደሚፈርስ ይደነግጋል። አንድ የአክሲዮን ማህበር አባል ከማህበሩ ለመውጣት በሚፈልግበት ጊዜ አክሲዮን ድርሻውን ለሌላ 3ኛ ሰው በመሸጥ ሊወጣ ይችላል። የተጠሪ ድርሻ የማህበሩ አባላት ወይም የውጪ ሰው የመግዛት መብት አላቸው። የማህበሩ አባላት መካከል አንዱ አባል ወይም ሁሉም አባላት ከገዙ የማህበሩ ድርሻ ይጨምራል። ማህበሩ የተጠሪን ድርሻ ከፍሎ አክሲዮን ድርሻውን ማሳደግ ማህበሩ እንዲፈርስ ሊያደርግ አይችልም። አመልካች የካፒታል መጠኑ ምን ያህል እንደሆነ ግልፅ አድርጎ አልተከራከረም። የተጠሪ ድርሻ ብር 42,631 መቀነስ ማህበሩን ከ $\frac{3}{4}$ በታች ያደርጋል ተብሎ ሊገመት አይችልም። በመርህ ደረጃ የማህበሩ አባል ሲሰቅ ድርሻውን ለሌላ ወገን አስተላልፎ መውጣት የሚችል ሲሆን የተጠሪን ድርሻ የሚገዛ ሌላ 3ኛ ወገን በሚጠፋበት ጊዜ ተጠሪ ገንዘቡን ለማህበሩ ትቶ እንዲወጣ ማድረግ ለህሊና የሚከብድና ፍትህን የሚያዛባ በመሆኑ ተጠሪ ከማህበሩ ድርሻውን ገንዘብ እንዲወስድ መወሰኑ ስህተት ሆኖ አላገኘነውም። የንግድ ህጉ ማህበር በሚፈርስበት ጊዜ ከማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች መብትን በተመለከተ ጥበቃ የሚያደርግ ሲሆን አሁን በያዝነው ጉዳይ አመልካች ለተጠሪ ድርሻውን ገንዘብ ሲከፍል $\frac{3}{4}$ ኪሳራ ውስጥ የሚጥል ስለመሆኑ አመልካች በማስረጃ አላስረዳም። አመልካች ከተጠሪ የሚፈለገውን ገንዘብ ብር 65,160.19 ሲቀበል 3/4ኛ ተቀንሷል ሲል ያልተከራከረ አመልካች ለተጠሪ

እንዲከፍል በሚወሰንበት ጊዜ 3/4ኛ እንዲቀንስ ያደርጋል ይህ ደግሞ ማህበሩን ማፍረስ ነው በማለት ያነሳው ክርክር ተአማኒነት ያለው ሆኖ አላገኘንም፡፡

ሲጠቃለል ለተጠሪ ቀሪ ድርሻ ገንዘብ ብር 42,631.00 አመልካች መክፈሉ ማህበሩን የሚያፈርስ ስለመሆኑ አመልካች ያላስረዳ በመሆኑ የስር ፍርድ ቤት የተጠሪ ድርሻ ማህበሩ እንዲከፍል በመወሰኑ የተፈፀመ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የለም በመሆኑም የሚከተለው ውሳኔ ተሰጥቷል፡፡

ውሳኔ

1. የምስራቅ ወለጋ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 60738 በቀን 25/08/2015 አ.ም የሰጠው ውሳኔ እና የኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 427005 በቀን 21/09/2015 አ.ም የሰጠው ትዕዛዝ ላይ የተፈፀመ መሰረታዊ የህግ ስህተት ባለመኖሩ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ስነ ስርአት መመሪያ ቁጥር 17/2015 አንፅ 9(1)(ሀ) መሰረት ፀንቷል፡፡
2. የውሳኔው ግልባጭ ለስር ፍርድ ቤት ይተላለፍ፡፡
3. በዚህ ችሎት የወጣውን ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻሉ፡፡
4. በዚህ መዝገብ ላይ የተሰጠ እግድ ካለ ተነስቷል፡፡

ትዕዛዝ

- መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት፡፡

ፋ/ዘ